

**Debreceni Szakképzési Centrum
Baross Gábor Középiskolája és Kollégiuma**

**4030 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 8/A.
OM azonosító: 203033**

Pedagógiai program

Az érettségire felkészítő felnőtt oktatás/képzés helyi tanterve

**A nevelőtestület véleményezte: 2016. 08. 30.
Érvénybe lépésének ideje: 2016. 09. 01.**

2016.

TARTALOMJEGYZÉK

<i>ba) A választott kerettanterv megnevezése, ideértve bármely, az oktatásért felelős miniszter által kiadott vagy jóváhagyott kerettantervek közül választott kerettanterv megnevezése .....</i>	3
<i>bb) A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyaga, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható tanórai foglalkozások megnevezése, óraszama .....</i>	3
II.A szakközépsikolák érettségire felkészítő évfolymainak kerettanterve:	4
<i>bc) Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei, figyelembe véve a tankönyv térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettségét .....</i>	6
<i>bd) A Nemzeti alaptantervben (a továbbiakban: Nat) meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai .....</i>	7
<i>bf) A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai .....</i>	9
<i>bg) Középiskola esetén azon választható érettségi vizsgatárgyak megnevezése, amelyekből a középiskola tanulóinak közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítését az iskola kötelezően vállalja, továbbá annak meghatározása, hogy a tanulók milyen helyi tantervi követelmények teljesítése mellett melyik választható érettségi vizsgatárgyból tehetnek érettségi vizsgát .....</i>	10
<i>bh) Középiskola esetén az egyes érettségi vizsgatárgyakból a középszintű érettségi vizsga témakörei .....</i>	11
<i>bi) A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei .....</i>	12
<i>bj) A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei .....</i>	13
<i>bk) A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag .....</i>	14
<i>bm) Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek .....</i>	15
<i>bn) A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések .....</i>	21
<i>bo) A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek .....</i>	22
<i>bp) a nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek .....</i>	23

ba) A választott kerettanterv megnevezése, ideértve bármely, az oktatásért felelős miniszter által kiadott vagy jóváhagyott kerettantervek közül választott kerettanterv megnevezése

A kerettanterveket a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet határozza meg:

- I. **Kerettanterv a felnőttoktatás 9-12. évfolyama számára** a fenti rendelet jelen napon hatályos változatában a 12. számú mellékleteként található meg.
- II. **Kerettanterv a szakközépiskolák 9–13. évfolyama számára (az érettségire felkészítő évfolyamainak kerettanterve)** a fenti rendelet jelen napon hatályos változatában a 15. számú mellékleteként található meg.

bb) A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyaga, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható tanórai foglalkozások megnevezése, óraszám

- I. **Kerettanterv a felnőttoktatás 9-12. évfolyama számára:**

Évfolyam/ Tantárgyak	9.	10.	11.	12.
	esti	esti	esti	esti
Anyanyelv, kommunikáció	1	1	1	0,5+0,5
Magyar irodalom	2	2	2	2
Matematika	3+1	3+1	3	2+1
Fizika	1	1	1	1
Kémia	1	1	-	-
Földrajz	1	1	-	-
Biológia	1	1	1	-
Történelem és államp. ism.	1	1+1	1+1	2+1
Művészeti ismeretek	-	-	0,5	1
Angol/Német	3+1	3	3	3
Etika	-	-	0,5	-
Informatika	-	-	1	1
Társadalomismeret	-	-	0+1	0+1
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Szabadon terv. órakeret	2	2	2	3,5
Összesen	17	17	17	17

A kerettanterv által le nem fedett 10 %-t az egyes tematikai egységek között osztottuk fel.

Tantárgyi óratervek:

1. Anyanyelv, kommunikáció
2. Magyar irodalom
3. Matematika
4. Fizika
5. Kémia
6. Földrajz
7. Biológia
8. Történelem és állampolgári ismeretek
9. Művészeti ismeretek
10. Angol nyelv
11. Német nyelv
12. Etika
13. Informatika
14. Társadalomismeret
15. Osztályfőnöki

II. A szakközépsikolák érettségire felkészítő évfolymainak kerettanterve:

Évfolyam/ Tantárgyak	12. Nappali ta- gozat	13. Nappali ta- gozat	12. Esti tagozat	13. Esti tagozat
Magyar nyelv és irodalom	6	6	3 + 1	3 + 1
Idegen nyelv	6 +1	6 +2	3 + 1	3 + 1
Matematika	6 +1	6 +2	3 + 1	3 + 2
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	4 +1	5 +1	3	3
Természetismeret	2	–	1	–
Informatika	2	2	1	1
Testnevelés és sport	5	5	–	–
Osztályközösség-építő prog- ram	1	1	+ 1	+ 1
Szabadon tervezhető órakeret	3	5	4	5
Összesen (közműveltségi óraszámok)	35	36	18	18

Tantárgyi óratervek:

1. Magyar nyelv és irodalom
2. Angol nyelv
3. Német nyelv
4. Matematika
5. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek
6. Természetismeret
7. Informatika
8. Testnevelés és sport
9. Osztályközösség-építő program

bc) Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei, figyelembe véve a tankönyv térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettségét

A felnőtt tanulókra nem vonatkozik a térítésmentes tankönyvellátás kötelezettsége.

A tankönyvek, taneszközök és tanítási segédletek kiválasztásánál általános szempontnak tartjuk, hogy segítsék elő

- a tagozat, a tantárgycsoport nevelési-oktatási céljainak teljesítését,
- tanítási tartalmak támogatott és önálló elsajátítását, készségek, képességek kialakítását, fejlesztését,
- a tanulás megszerettetését, a tanulási módszerek fejlesztését.

Mivel a diákjaink fizetnek az általuk használt könyvekért elsősorban olyan könyvek alkalmazását részesítjük előnyben, amelyeket hosszabb távon is fel tudnak használni, esetleg több tanéven keresztül. Az időtállóság abban az értelemben is fontos, hogy az alsóbb évfolyamú hallgatók számára is tovább lehessen adni, akár ingyen, akár fizetés ellenében.

Ezek mellett a felnőttkori tanulásra jellemző önálló tanulást, gyakorlást segítő könyveket igyekszünk megtalálni. Természetesen ezek használatához is nélkülözhetetlen az órákon való megjelenés és a szakatnások útmutatása.

Az általunk választott tankönyveknek célratorónek, „felnöttesnek” kell lennie, igazodnia kell a tanulók élethapasztalatához, tanulási módszereihez. Egyszerre kell az önálló tanulást és a kiegészítő funkciót ellátnia. A tartalom feleljen meg az érettségi vizsga követelményeinek és a kerettantervben leírtaknak.

Nem utólsó sorban igyekszünk olyan tankönyveket választani, amelyek rendelkeznek hivatalos tankönyvi engedélyszámmal.

A fenti elvek alapján a szakatnások és a tanulók közös tapasztalatai alapján végül a szakatnász javasolja a könyvek használatát. Az így kiválasztott könyvekről készült listát a tanulók beiratkozaskor kapják kézhez, a beszerzésükről önállóan gondoskodnak.

A tagozat jellegéből fakadóan a tanulók egyéni tanulási szokásaiknak megfelelően ettől eltérő tankönyveket is használhatnak.

bd) A Nemzeti alaptantervben (a továbbiakban: Nat) meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

A kifutó rendszerben még megtalálható gimnáziumi kerettantervre épülő oktatás keretében a középiskolának négy általános műveltséget megalapozó évfolyama van. A középiskolában a felnőtt tanuló a középiskolai évfolyamokon felkészül az érettségi vizsgára, valamint a felnőtt tagozaton megalapozza az élethosszig tartó tanulást, mint életformát, illetve tanulási módszert. Az érettségi vizsgát követően vagy a felsőfokú iskolai továbbtanulást választja, vagy megerősíti munkaerőpiaci pozícióit, vagy felnőttképzésben gyarapítja szakmai végzettségeit.

A tagozatra jelentkező tanulókat a nevelési programban leírt szabályok szerint soroljuk évfolyamba. Alapesetben az érettségi vizsgáig három év tanulás után lehet eljutni.

Ebbe az oktatási formába már csaka a 11. évfolyamba veszünk fel tanulókat.

A szakközépiskolák érettségire felkészítő évfolyamaiba felvett tanulók esetében:

A szakközépiskolások érettségi vizsgára felkészítő képzése a szakközépiskola első három évfolyamát (vagy korábban szakiskolát / szakmunkás-képző intézetet) végzett tanulók számára biztosítja az érettségi vizsgára történő felkészítést.

Az érettségi vizsgára felkészítő képzés 2 évfolyamból áll (12., illetve 13.), amelynek programja a 3 éves szakközépiskolai közismereti programra épül. A képzés célja az, hogy olyan ismereteket nyújtson, illetve olyan készségeket, képességeket fejlesszen, amelyek átfogják az általános műveltség középiskolai körét. Ugyanakkor tekintetbe kell venni azt, hogy a szakközépiskola első hároméves szakasza során az alacsony közismereti óraszámok miatt nem nyílt lehetőség arra, hogy a tanulók az elvégzett évfolyamokon maradéktalanul elsajátítsák a Natban előírt követelményeket, ezért itt a hiányok pótlására különösen nagy hangsúlyt kell helyezni.

Különösen az idősebb hallgatók esetében lehetőség nyílik az élet- és munkatapasztalatokra, valamint a korábbi (általános iskolai, illetve megszakított középiskolai) tanulmányok során megszerzett előzetes ismeretekre történő építkezésre.

Az érettségi vizsgára felkészítő képzés megteremti az érettségi, a középfokra alapozott szakképzés, a felsőfokú továbbtanulás, a munkaerőpiacon történő előnyösebb elhelyezkedés, illetve a szakmai végzettség megszerzésének lehetőségét. A tananyag tantárgyi és tantárgyközi tartalmai, tevékenységformái közvetítik és továbbfejlesztik a kommunikációs és a tanulási ké-

pességeket az élethosszig tartó tanulás igényeinek és az erre való képességek kifejlődésének érdekében. Alkalmat adnak a tanulók életvitelének, társadalmi létformáiknak és a világban való tájékozottságuknak a továbbfejlesztésére. Rehabilitációs lehetőséget biztosítanak korábbi iskolai kudarcaik kompenzálására. Módot nyújtanak a tanulók személyiségének minél átfogóbb fejlesztésére, szocializálására.

A kerettanterv hangsúlyt helyez arra, hogy a középfokú tananyag nemcsak ismeretek rendszere, hanem ezzel együtt bevált megismerési-tanulási és cselekvési módszerek elsajátítási eszköze is, az ismeretsajátítástól elválaszthatatlan gondolkodási és cselekvési műveletek kifejlesztője. Ily módon törekszik a műveltség elvontabb elméleti és konkrétabb, gyakorlati szintjeinek egyensúlyára, az elméleti és a gyakorlati gondolkodás közti átmenetek létrehozására – különös tekintettel az érettségire, illetve a felsőfokú továbbtanulás lehetőségeinek biztosítására. Hangsúly került a reprodukzív gondolkodás továbbfejlesztési lehetőségeinek biztosítására, a problémamegoldó és a kreatív működés irányába.

Az érettségi vizsgára felkészítő képzés kerettantervét nappali, esti és levelező munkarend mellett bármely más munkarendben is lehet alkalmazni, azokban, amelyeknek a feltételei rendelkezésre állnak, illetve amelyet a köznevelési törvény lehetővé tesz.

bf) A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai

A bb) pont alapján választható tantárgyakról nem tudunk beszélni. A felnőttoktatás, jellegéből fakadóan célirányos tanulás, nincs igazi igény a kötelező elemeken túli tantárgyakra, foglalkozásokra. A pedagógusok alkalmazásának feltételei és a tantárgyfelosztás olyan szűk kereteket szab, amelyek a szabad pedagógusválasztás lehetőségeit szinte kizárja. A konzekvens oktató-nevelő munka érdekében elsősorban a felmenő rendszerben igyekszünk eleget tenni a tanári ellátottságnak, ez egybe vág a tanulók elvárásainak is. Ettől eltérő kívánásokat csak a fenti keretek figyelembe vételével és nagyon indokolt esetben tudunk teljesíteni.

bg) Középiskola esetén azon választható érettségi vizsgatárgyak megnevezése, amelyekből a középiskola tanulóinak közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítését az iskola kötelezően vállalja, továbbá annak meghatározása, hogy a tanulók milyen helyi tantervi követelmények teljesítése mellett melyik választható érettségi vizsgatárgyból tehetnek érettségi vizsgát

A tagozat jellegéből fakadóan nincs módunk emelt szintű érettségi vizsgára felkészítést vállalni. Természetesen a szaktanárok a tanulók egyéni felkészülését szakmailag és emberileg örömmel támogatják.

Középszintű érettségire a felnőttek számára kiadott kerettantervben meghatározott tantárgyak bármelyikéből választhatnak diákjaink. Ennek feltétele, hogy a pedagógiai programban előírt követelményeket teljesítse.

Tagozatunkon a középszintű vizsgára választható tantárgyak:

- angol nyelv, német nyelv
- fizika
- kémia
- földrajz
- biológia
- művészeti ismeretek
- informatika
- társadalomismeret

bh) Középiskola esetén az egyes érettségi vizsgatárgyakból a középszintű érettségi vizsga témakörei

Az egyes érettségi vizsgatárgyakból a középszintű érettségi vizsga témaköreit a helyi tanterv tartalmazza.

bi) A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei

Tagozatunkon tanévenként kétszer – félév előtt és év vége előtt – úgynevezett beszámolókat tartunk. Ezek általános formája hasonlít az osztályozó vizsgák formájához. A beszámolók időpontját a tanév rendjében év elején határozzuk meg, hasonlóan az osztályozó vizsgákéhoz. Ezek formáját és tartalmát a szaktanár határozza meg a helyi tantervekben és az érettségi követelményekben meghatározottak figyelembe vételével. A beszámolók elsődleges célja a félév illetve a tanév teljesítésének érdemjeggyel történő értékelése, elsősorban tehát szummatív értékelés. A beszámolók időpontját úgy határozzuk meg, hogy az illeszkedjen az osztály órarendjéhez.

A beszámolók mellett évközi mérés illetve értékelés is történik. Általános elvárás, hogy a tantárgy óraszámától függően félévente 2 vagy 3 vagy több érdemjegy szülessen. Ezek elsősorban diagnosztikus mérések illetve értékelések. Formája igen széles spektrumot is felölelhet a házi dolgozattól kezdve az órai tananyag feldolgozásának mérésén keresztül egészen a hosszabb-rövidebb írásbeli dolgozatokig, tantárgyspecifikusan (idegen nyelvek) a szóbeli feleltetés is elfogadott forma. Ezek gyakoriságát időbeliségét a szaktanár a tanulókkal közösen – a tananyag feldolgozottságához igazodva – határozzák meg. Elvárt, hogy legalább az előző órán erről megegyezés szülessen.

Az évközi érdemjegyek és a beszámolók együttes eredményei határozzák meg egy adott diák féléves illetve év végi eredményét. Ennek arányát a szaktanár a saját gyakorlata alapján határozza meg.

Tanárainknak szem előtt kell tartaniuk a tárgyilagos értékelést még akkor is, ha a felnőttégből eredően rendkívül sok szubjektív szempont is felmerülhet. Ennek egyik eszköze lehet, hogy a tanár tudatosan, alaposan készít és készül fel a számonkérésre, az azokban megfogalmazott kérdések-feladatok egyértelműek, egyértelműen értékelhetőek és az értékelés általános tapasztalait átgondolja, hasznosítja és megosztja a diákokkal.

bj) A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Tagozatunkon csak és kizárólag a nyelvi csoportok bontására van lehetőség.

bk) A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag

A nemzeti, etnikai kisebbséghez nem tartozó tanulók részére alapvetően integrált oktatást biztosítunk. A tantárgyi keretek között megjelenő etnikai kisebbség kultúrájának, képzőművészetének, zenei világának, népviseletének és életmódjának megismerése nem elkülönítetten, hanem az évfolyamok tantervi követelményeiben beépítve, az egyes témakörök részterületeiként megjelennek, és azok a Magyarországon élő többi népcsoporttal együtt tárgyalásra kerülnek.

A településen élő nemzeti, etnikai kisebbség kultúrájának megismerését az alábbi tevékenységek szolgálják:

- tanórák
- osztályfőnöki órák
- tanórán kívüli tevékenységek:
  - hagyományőrző rendezvények,
  - kiállítások szervezése, rendezése,
  - szabadidős tevékenységek,
  - táborozások,
  - színház- és múzeumlátogatás,
  - hangverseny látogatás,
  - iskolai fellépések.

A tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységekben lehetőség nyílik a toleranciára való nevelésre, a másság megismerésére, tiszteletben tartására.

bm) Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Az iskolai egészségnevelés céljai, alapelvei

A WHO meghatározása szerint az egészségnevelés olyan, változatos kommunikációs formákat használó, tudatosan létrehozott tanulási lehetőségek összessége, amely az egészséggel kapcsolatos ismereteket, tudást és életkézségeket bővíti az egyén és a környezetében élők egészségének előmozdítása érdekében. A korszerű egészségnevelés egészség és cselekvésorientált tevékenység.

Az iskolai egészségnevelésnek ahhoz kell hozzájárulnia, hogy a tanulók kellő ösztönzést és tudást szerezhessenek egy személyes és környezeti értelemben egyaránt ésszerű, a lehetőségeket felismerő és felhasználni tudó, egészséges életvitelhez. Ehhez szükség van arra, hogy az egészséggel összefüggő kérdések fontosságát értésük, az ezzel kapcsolatos beállítódások szilárdak legyenek, s ***konkrét tevékenységekben alapozódhassanak*** meg.

Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területeknek az iskola pedagógiai rendszerébe, összes tevékenységébe kell beépülni.

Ezek közé tartoznak az alábbiak:

- önmaguk és egészségi állapotuk ismerete (osztályfőnöki, biológia óra);
- az egészséges testtartás, a mozgás fontossága (testnevelés, osztályfőnöki, biológia óra);
- az értékek ismerete (történelem, magyar nyelv és irodalom, osztályfőnöki óra);
- az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe (biológia, osztályfőnöki óra);
- a betegségek kialakulása és gyógyulási folyamat (biológia óra);
- a barátság, a párkapcsolatok, a szexualitás szerepe az egészségmegőrzésben (biológia és osztályfőnöki óra);
- a személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete (osztályfőnöki óra);
- a tanulás és a tanulás technikái (osztályfőnöki óra);
- az idővel való gazdálkodás szerepe (osztályfőnöki óra);
- a rizikóvállalás és határai (osztályfőnöki óra);
- a szenvedélybetegségek elkerülése (osztályfőnöki és biológia óra);
- a tanulási környezet alakítása (iskolai vezetés, minden kollega, tanulók);
- a természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége;
- testi higiénia;

Környezeti nevelési elvek:

- Legyen az egész életen át (élethosszig) tartó
- Intézményes és nem-intézményes formában egyaránt fontos.
- Legyen interdiszciplináris (tudomány- és tantárgyközi megközelítés)

- Legyen „lokális” és „globális” egyszerre felelősség a helyi környezetért, felelősség a Földért.
- Komplementáris jelleg
  - egyszerre lehet lokális és globális
  - minden problémát két irányból kell vizsgálni, a helyi mozgalmak szerepe jelentős
  - sok lokális kezdeményezés, globális változást eredményezhet (pl. faültetés)
- Legyen „aktuális” és „jövő orientált” egyszerre.
- Legyen rendszerszemléletű. A világ egy rendszer, amiben minden mindennel összefügg nincsenek egymástól független folyamatok. Minden kérdés soktényezős, túl bonyolult az egyszerű megoldáshoz.
- Neveljen együttműködésre. A környezeti munka tipikusan csapat-munka komplex gondok megoldásához több ember komplex gondolkodása szükséges. A Föld nem az enyém, a Föld a miénk.
- Neveljen problémamegoldásra.
- Neveljen új értékrendszerre.

A környezeti nevelés céljai:

- Elősegíteni a környezettudatos magatartás és életvitel kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítse az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntarthatóságát.
- Kialakítani a környezet ismeretén és személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartást, egyéni és közösségi szinten egyaránt, mely váljon a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelvvé.
- Érzékennyé tenni a környezet állapota iránt.
- Bekapcsolni a közvetlen környezet értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.
- Legyen meghatározó életmódjokban a természet tisztelete, a felelősség vállalása.
- Váljon meghatározóvá a környezeti károk megelőzésére való törekvés.
- Képesé tenni, hogy személyes tapasztalatai alapján együtt tudjon működni a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.
- Elismertetni, hogy közös és egyéni kötelesség:
  - az emberiség közös öröksége, a környezet minőségének fenntartása és javítása;
  - az általános emberi egészségvédelem;
  - a természeti erőforrások előrelátó és ésszerű felhasználása;
  - minden egyes ember hozzájárulás a környezet védelméhez.
- A globális összefüggések megértése.
- Korszerű szakmai ismeretekkel rendelkező, környezetük iránt felelős szakemberek képzése, akik fogékonyak az újra, képesek megfelelni a változó elvárásoknak, megfelelő viselkedéskultúrával, közösség és önfejlesztő képes-

séggel rendelkezzenek, bekapcsolódnak a közéletbe, társadalmuk és környezetük cselekvőképes tagjává válnak.

- A helyi értékek és problémák megértetése.
- Lakóhelyünk környezetvédelmi munkájában aktívan vegyenek részt.
- Képesek legyenek hagyományaink őrzésére.

Konkrét célok az iskola környezeti nevelésében

A hatékony környezeti nevelőmunkához elengedhetetlen a környezeti nevelés alapelveinek széles körű beépítése a tantárgyi struktúrába, illetve az iskolai élet egészébe. Szakmai képzésünk során tudatosítani kell a jövő szakembereivel, hogy az ember termelő-fogyasztó tevékenysége során valamennyi földi szférában változásokat okoz.

Ezen változások csökkentéséhez, megelőzéséhez vezető céljaink, feladataink:

- Életkornak megfelelően bővíteni látókörüket a lokális ismereteken keresztül a globális felé.
- A közvetlen és tágabb környezetünk élő és élettelen elemeinek, azok kölcsönös kapcsolatának, szépségeinek és értékeinek megismertetése.
- A szokások kialakításával, az értékek tudatos formálásával, széleskörű ismeretekkel alátámasztva a környezetéért felelősséget érző, cselekvőképes szakemberek nevelése.
- Az esztétikus környezet és egészséges életmód iránti igény kialakítása tanulóinkban.
- Megismertetni a helyi környezetvédelmi programokat, terveket, melyben korunknak megfelelően aktív részeink lehetnek.
- Legyenek tisztában a történelmi, gazdasági változásokkal, tanulmányozzák a múltat, különös figyelemmel a szakmájukhoz kapcsolódóan.
- Ismerjék meg, tiszteljék, illetve kapcsolódjanak be az iskola és a város hagyományőrző programjaiba.
- Tudatosítani a természeti és társadalmi környezet változásait az urbanizáció, az ipari és mezőgazdasági termelés emberi egészséget veszélyeztető hatásait.
- A szakmai képzésben ismerjék meg a környezetbarát anyagok, technológiák fontosságát.
- Kialakítani a környezetvédelmet, az ergonómiát, a munkavédelmet, a biztonságtechnikát és a munkatervezést összekapcsoló szemléletmódot.
- Szakmacsoportnak megfelelően a korábban tanult általános ismeretekre építve megismerkedni a szakma speciális környezetvédelemmel kapcsolatos kérdésköreit.
- Legyen számukra természetes a takarékos anyag-, víz- és energiafelhasználás.
- Képesek legyenek szakmájuk káros környezeti hatásainak csökkentésére, elkerülésére.
- A szelektív hulladékgyűjtés legyen természetes számukra.

- Ismerjék meg a szakmájuk veszélyes hulladékait és kezelésükre vonatkozó szabályokat.
- Törekedjenek a munkájuk során keletkező maradékok, hulladékok felhasználására, újrahasznosítására.
- Környezetbarát szemlélet, magatartás, viselkedés, életvitel kialakításra és megszilárdítása.

Az iskolai környezeti nevelés tevékenységi formái

A környezeti nevelés az iskola minden pedagógusának, illetve minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozás feladata.

Hagyományos tanórai lehetőségek

Magyar nyelv és irodalom:

A tanulók:

- ismerjék meg az irodalmi művekben megjelenő természeti és környezeti értékeket, harmonikus kapcsolataikat;
- fejlesszük az esztétikai, erkölcsi érzékenységüket;
- legyenek képesek a lényeges és lényegtelen információk között különbséget tenni;
- legyenek érzékenyek és kerüljék a „nyelvi” környezetszennyezést;
- tudjanak hivatalos iratokat készíteni!

Történelem és társadalmi ismeretek:

A tanulók:

- értsek és tudják hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet;
- tudják értelmezni, hogyan hatottak a környezeti változások a gazdálkodásra, az életmódra, a közösségi normák alakulására;
- ismerjék meg a helyi történelmi értékeket, alakuljanak ki bennük a hagyományok tisztelete;
- értsek meg az egész világot érintő globális problémákat, és élvezzék hangsúlyozottan az egyén, az állam és a társadalom felelősségét és feladatait a problémák elhárításában, csökkentésében!

Idegen nyelv:

A tanulók:

- váljanak érzékennyé a természet szeretetére a jól megválasztott szövegek feldolgozásának segítségével;
- legyenek érzékenyek a hazai környezeti problémákra és ismerjék meg a nyelv segítségével az idegen országok ilyen irányú tevékenységét;
- állampolgári felelősségtudatunk fejlődjön;

- alakuljon ki és fejlődjön a nemzetközi felelősség a környezettel szemben!

Matematika:

A tanulók:

- váljanak képessé a tantárgyakban tanított környezeti összefüggések matematikai módszerekkel történő demonstrálására;
- legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére statisztikai módszerek alkalmazásával;
- tudjanak táblázatokat készíteni és elemezni;
- tudják megfigyelni az őket körülvevő környezet mennyiségi és tételei viszonyait;
- váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására;
- ismerjenek a valós életből vett konkrét példákat és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelelő következtetéseket levonni;
- legyenek képesek reális becslésre
- kapják meg a környezeti rendszerek megismeréséhez szükséges számolási készségeket és a rendszerben való gondolkodást!

Fizika:

A tanulók:

- váljanak képessé a környezeti változások magyarázatára;
- ismerjék meg az élő szervezetre káros fizikai hatások (hő, zaj, rezgés, rugózás) egészségkárosítását, és tudják ezek kibocsátásának csökkentési lehetőségét;
- ismerjék fel a fizikai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közötti hasonlóságot, valamint az élő és élettelen közötti kölcsönhatásokat;
- tudják értelmezni a környezet változásának törvényszerűségeit, és ennek ismeretében legyenek képesek megoldást keresni a globális környezeti problémákra;
- mérjék fel annak fontosságát, hogy a környezeti erőforrásokat csak felelősséggel szabad felhasználni!

Földrajz:

A tanulók:

- szervezzenek tapasztalatokon alapuló élményeket a közvetlen élő és élettelen környezetükről;
- ismerjék meg és őrizzék a természeti táj szépségét;
- értékeljék és értékeljék a környezetben lezajló változásokat, mint a természeti és társadalmi folyamatok hatásainak eredményeit;
- ismerjék meg gazdasági helyzetünket, lehetőségeinket és a világ globális problémáit!

Biológia:

A tanulók:

- ismerjék és szeressék a természetet;
  - ismerjék meg az élőlények alapvető szervezeti-működési jellemzőit, fedezzék fel azok között az ok-okozati összefüggéseket;
  - ismerjék a helyi természeti értékeket és legyenek képesek tenni megóvásuk érdekében;
  - ismerjék meg a globális környezeti problémákat és azok megelőzésének, mérséklésének lehetőségeit;
  - ismerjék a környezet-egészségügyi problémákat, és legyenek képesek azok elhárítására, megelőzésére és csökkentésére;
  - sajátítsák el a testi-lelki egészséget megelőző életviteli technikákat!
- A tanulóiban alakuljon ki az ökológiai szemléletmód!

Kémia:

A tanulók:

- rendelkezzenek a környezetbiztonsághoz szükséges ismeretekkel;
- legyenek képesek a környezeti elemek egyszerű vizsgálatára, az eredmények értelmezésére;
- értsék meg a különböző technológiák hatását a természeti és épített környezetre, valamint becsüljék meg ezek gazdasági hatásait!

Informatika (számítástechnika):

A tanulók:

- használják a világhálót ismeretszerzésre;
- ismerjék az informatikában rejlő lehetőségeket;
- ismerjék meg az informatikai berendezések környezetkárosító hatásait!

Osztályfőnöki munka:

A tanulók:

- legyenek képesek környezetük megóvására, szépítésére, otthonossá tételére és igényes kialakítására;
- ismerjék fel a mindennapi problémákat;
- legyenek képesek a közösségépítésre, a személyes kapcsolatok kialakítására, elmélyítésére!

bn) A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Minden pedagógusnak kötelessége a diszkriminációmentesség, szegregációmentesség megvalósítása és az esélyegyenlőtlenség megszüntetése, tilos a hátrányos megkülönböztetés, továbbá minden olyan különbségtétel, kizárás, korlátozás vagy kedvezés, amelynek célja vagy következménye az egyenlő bánásmód megszüntetése vagy akadályozása. A feladat-ellátás módjára vonatkozó döntések, intézkedések meghozatalakor a tanuló mindenek felett álló érdekét kell figyelembe venni.

Iskolánk és benne a tagozatunk biztosítja a Települési Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési tervben a rá vonatkozó intézkedések megvalósítását.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

1. különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

- sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
- kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

2. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló.

bo) A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

A felnőttoktatásban a felnőttség jellegéből adódóan elsősorban nem a jutalmazás a legfontosabb tanulást serkentő eszköz, hanem a motiváció.

Ezen belül a múltbeli tanulmányi és egyéb sikereteliségek leküzdésének, fejlődésének elérése, egyfajta elégedettségérzés kialakítása a mindennapi órai munka során, apró sikerek felmutatása. A szorongással szemben ki kell alakítani a tanulóban azt a magabiztos személyiséget, amelyik képes a tanulmányi követelmények teljesítését elérni. A tanár hatására a tanulásnak és a teljesítménynek belső megelégedettséggel kell járnia.

A tanárnak el kell érnie, hogy a tanulás ne jutalom által legyen motiválva, hanem egyrészt a jól végzett munka örömeivel, másrészt pedig a tudatosan tervezett hosszú távi életlehetőségek sikereivel és az esetleges kudarcok elkerülésével.

Mindezekhez tudatos tervezés az oktató-nevelő munkában, interaktív órai munka, számonkérés és értékelés szükséges, állandó és folyamatos pozitív visszajelzéssel a diák felé. A tanárnak rendkívül érzékenynek, nyitottnak és autonómiára orientáltnak kell lennie, mert ezek a tulajdonságok segítik a diákot abban, hogy reális önképet alkosson magáról, fejlessze önállóságát, amikkel a tanulást segítő belső motivációját erősíti.

Az évközi tantárgyi versenyek és az év végi tanulmányi eredmények alapján dicsőségben, könyvjutalomban, pénzjutalomban és vándorszerlegben részesülnek a legjobb diákjaink.

Tagozatunkon nem értelmezzük a magatartás és a szorgalom minősítését.

bp) a nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

1. Az átláthatóság elve

A felnőttképzési rendszer kulcselemeinek ismerete, az ilyen tartalmú tájékoztatás biztosítása a felnőtt számára alapvető feltétel ahhoz, hogy jól választhassa meg a tanulás célját, programját, és intézményét, igénybe vehesse a szolgáltatásokat, illetve sikeresen végezhesse tanulmányait. Ennek az igénynek a kielégítését az alapvető állampolgári jog teljesüléseként is felfoghatjuk, ezért a tanulni akaró felnőttek számára megfelelő részletességű információkat kell folyamatosan biztosítani.

Az átláthatóság elérését segíteniük kell a felnőttképzés ágazati irányítóinak (minisztériumok, főhatóságok, önkormányzatok), melyek feladata e vonatkozásban az átfogó tájékoztatás a felnőttképzés rendszeréről, és az abban rejlő lehetőségekről. A képzési intézményektől viszont konkrét – és korrekt – tájékoztatást várnak az „ügyfelek” egy adott (szak)képzésről, és az annak megszerzését lehetővé tevő képzési formáról.

A gyakorlati jogbiztonság is alapvető követelmény, hogy tudniillik a felnőtteket „kiszolgáló” intézmények, és a külön szolgáltatást nyújtó szakemberek (pl. pálya- és képzési tanácsadók) a jogszabályoknak megfelelően, kellő részletességgel – a jogok és a kötelezettségek egyidejű hangsúlyozásával – tájékoztassák a felnőtt tanulókat. (A képzésből történő kimaradás sokszor a nem megfelelő tájékoztatás következménye.)

Az átláthatóság követelménye tájékozottságot igényel. A felnőttek nagyobb része nem ismeri a hazai szakmai képzési rendszert, jelentős részük nem tudja jól megválasztani a neki megfelelő szakképesítést. Ehhez kapcsolódóan kell megállapítanunk, hogy hiányos a felnőttkori pályaorientáció- és korrekció tartalma, amely nem mutatja be átfogóan a szakmai képzési lehetőségeket. Mindezek miatt szükséges a tájékoztatás fejlesztése.

2. Az esélyegyenlőség elve

Az esélyegyenlőség érvényesítése megkülönböztetett fontosságú, így – többek között – a képzési hely akadálymentes fizikai elérhetősége, a megfizethető képzési költség („anyagi elérhetőség”), a megfelelő képzési programválaszték, valamint a tanulást segítő szolgáltatások vonatkozásában.

A képzéshez való hozzáférés biztosítása egyrészt a képzési hely megfelelő – időben és közlekedési lehetőséggel/eszközzel való – elérhetőségét jelenti, másrészt olyan képzési költséget, amelyet a tanuló felnőtt képes megfizetni saját maga, vagy a megfelelő támogatás igénybevételével. A tervezés során fokozott figyelmet kell fordítani mindkét feltételre, mert amennyiben nincs elegendő, jól megközelíthető képző intézmény, úgy nem várható magas képzési aktivitás akkor sem, ha a képzési program tartalma megfelelő. Hasonlóan kedvezőtlen hatású az, ha a képző intézmény eléréséhez szükséges utazási időtartam túl hosszú. Amennyiben viszont az utazási költség meghaladja a felnőtt tanuló teherviselő képességét, akkor esetleg emiatt nem tudja a képzést megkezdeni. Nyilvánvaló tehát, hogy a tervezésnél a

hátrányos hatásokat konkrétan, a különböző célcsoportok teherviselő képességétől függően differenciáltan kell figyelembe venni.

A megfelelő képzési programválaszték két szempontból is lényeges tervezési szempont. Egyrészt a képzési programok – mint ismeretes a felnőttképzési törvény általános, szakmai és nyelvi képzést nevesít – legnagyobb része az előzetes képzettséghez, alapvetően az iskolai végzettséghez kapcsolódik, ezért a programválaszték szélessége egyben meghatározza a képzésbe belépő rétegek iskolai végzettség szerinti megoszlását. Nyilvánvaló, hogy az esélyegyenlőség követelménye ebből a szempontból azt jelenti, hogy elegendő számú képzési programnak kell elérhetővé válnia mindenfajta iskolai végzettséggel rendelkező felnőtt számára. A szakemberek körében is köztudott az a tény, hogy az állam által elismert, úgynevezett OKJ (az Országos Képzési Jegyzékben szereplő) szakképesítések esetében az iskolai végzettség, mint megkövetelt előképzettség, egyértelműen meghatározott. A képzési programok teljes választéka azonban csak az iskolai képzésben elsajátítható szakképesítések esetében áll országosan egységesen rendelkezésre, a többi szakképesítés esetében a munkaadói igények befolyásolják a szakmai képzési programok tartalmát.

A másik fő szempont, amely hatással van a programok választékára, a megelőző tudás figyelembevétele. Ez a felhasználói („fogyasztói”) követelmény azt jelenti, hogy egy adott szakmai képzésbe többféle „bemeneti lehetőséggel” – azaz többféle megelőző tudástartalommal, illetve szinttel – lehet belépni, és ennek megfelelően differenciálják a képzési programokat.

Mindkét szempont figyelembevétele és az annak megfelelő programtervezés erősíti az esélyegyenlőség érvényesítését a képzésben. Más oldalról: a korszerű és hatékony képzést kínáló képző intézmények egyik sajátossága a fentiek szerint bemutatott, differenciált programválaszték folyamatos kínálata.

A tanulást segítő szolgáltatások kínálata és igénybevétele komoly segítséget jelenthet az esélyegyenlőtlenség felszámolásában, illetve mérséklésében. Ennek a problémakörnek két vetülete van, egyrészt a tanulást segítő gyakorló és segédanyagok megfelelő választékának biztosítása, másrészt a felnőtt tanulását segítő tanári közreműködés igénybevételeként való megvalósítása. A képzés bármely típusánál szükséges a kétféle szolgáltatás biztosítása, legyen szó akár a képző intézményben folytatott tanulásról, akár a távoktatás kereteiben folytatott – pl. e-learning rendszerű – tanulásról.

Ma még a képzés meghatározó rendszere a közvetlen tanári jelenlétén alapul, ennek megfelelően a tanulást segítő gyakorló-, és segédanyagok alapvetően az ismeretátadásra és készségfejlesztésre (gyakoroltatásra, ellenőrzésre) koncentrálnak. A tanulás tényleges segítségét a tanár látja el, személyes közreműködéssel. Az egyre jobban terjedő távoktatás, illetve annak elektronikus formája, az e-learning alapú tanulás azonban feltételezi a tanulási útmutatás rögzített – papír alapú, vagy elektronikus – formáját, hiszen e tanulási formában a tanuló önállóan sajátítja el a „tananyagot”. A tanári munka a megoldott feladatok elbírálására, illetve ellenőrzésére, valamint egy korlátozott mértékű, időszakos személyes konzultációra (tutorálás) koncentrálnak. A közvetlen tanári többlet-segítség igénybevételeként a lehetősége

általában nem biztosított sem a hagyományos képzések esetében, sem a távoktatási formákban.

Tekintve, hogy a képzés minősége – színvonala, hatékonysága, illetve eredményessége – nagymértékben függ a gyakorló, ellenőrző, kiegészítő, illetve tanulási útmutató anyagok mennyiségétől, kritikusan kell megállapítani, hogy éppen ez a tananyagrendszer – mint kiegészítő szolgáltatás – hiányos a legtöbb képző intézménynél. Ennek nyilvánvaló magyarázata, hogy a képzés alapköltségei általában az ún. „törzs-tananyag” fejlesztését fedezik, a fentiekben részletezett „szolgáltató” anyagok fejlesztése pedig idő- és pénzigényes.

A fentiekben vázolt megfontolásokon túl, a képzési szolgáltatások szükségessége erősen függ a tanulási képességtől is, hiszen a gyengébb tanulási képességű felnőtt tanuló több, és esetleg sajátos segítségnyújtást igényel, mind a gyakorló anyagok, mind az útmutatás, illetve a közvetlen, személyes tanári segítség vonatkozásában. Ezért a tanulás szempontjából hátrányos helyzetű felnőttek (alacsony iskolai végzettségűek, a tanulási folyamatokban régóta részt nem vevők, felzárkóztatási igénnyel, vagy gyenge tanulási képességgel rendelkezők stb.) részére a képzéstervezésnek kiemelt feladata a fejlesztő tananyagok kidolgozása, azok alkalmazása, és ennek megfelelően a fejlesztési- és többletmunka költségigényének beépítése a képzési programba.

3. A megelőző tudáshoz való alkalmazkodás elve

Ahogy a megfelelő képzési programválaszték követelményeiről szólva már említésre került, a felnőttképzés mindegyik területén meghatározó szempont a felnőtt tanuló iskolázottságának, szakképzettségének, illetve szakma-specifikus ismereteinek figyelembevétele. (Ebbe természetesen beleértjük a tanulási képességek megítélésének a szükségességét is.) Ennek az az oka, hogy a felnőtt egyén tanulása döntően a megelőző elméleti/gyakorlati/tapasztalati tudására épül. Az előzetes tudás jelentőségét mutatja, hogy a 2001-ben elfogadott felnőttképzési törvény – a felnőtt tanuló kérésére – kötelező szolgáltatásként bevezette a megelőző tudás megállapítását, és annak figyelembevételét a képzésben.

Az előzetes tudás megállapítása és beszámítása két okból is jelentős. A pontosabban definiált tudástartalmak mérése lehetővé teszi, hogy a felnőtt tanuló reálisan ítélhesse meg saját tudását, és ennek ismeretében vállalja a képzést, illetve a tudásának megfelelő szintű képzési programot válasszon. A másik előny, hogy a képzés megkezdésekor meghatározott „induló” tudásszint ismeretében, illetve ahhoz igazodva egyéni tanulási tervek készíthetők, amelyek nyilvánvalóan hatékonyabban segítik a sikeres tanulást, mint a differenciálatlan képzés. Végül döntő előny az is, hogy a megelőző tudás figyelembevétele (Prior Learning Assessment – PLA) tényleges megtakarítást eredményez, mivel a hatékonyabb képzés egyúttal rövidebb időtartamú. Amennyiben viszont a képzési időt nem változtatják, úgy magasabb szintű, vagy más területre kiterjedő tudásra is szert lehet tenni.

A megelőző tudás mérésének, illetve az eredmények figyelembevételének több kritériuma van. Egyfelől elegendő számú tudásmérő eszközre (pl. teszt, gyakorló feladat stb.) van szükség, másrészt a mérést be kell építeni a képzési folyamatba, harmadrészt pedig megfelelő számú, differenciált program kialakítását

kell megoldani. Mindennek személyi feltétele a megelőző tudásmérést alkalmazni tudó, elegendő számú tanár és fejlesztő szakember megléte. Ilyen fejlesztésre – éppen az említett előnyök miatt – a kormányzat több alkalommal adott már támogatást pályázati úton, és erre a jövőben is számítani lehet (lásd: a Humán-Erőforrás Operatív Program keretében megvalósuló módszertani és tananyagfejlesztések).

4. A tanulási képesség fejlesztésének szempontjai

A kulcsképeségek között meghatározó a tanulási képesség, amely gyakorlással fejleszthető, és így a konkrét szakmai tudás is hatékonyabban sajátítható el. Az időfaktor jelentős tényező, mivel fiatalabb korban a tanulási képesség eredményesebben fejleszthető. A korszerű felnőttképzési programok a tanulási képességet is fejlesztik, így például az alapvető kommunikációs képességeket (az írást, az olvasást, a beszédet), a kulcskompetenciákat (az informatikai, a nyelvi, és a technikai készségeket), illetve a (komplex) gondolkodási képességet.

A felnőttek tanulásánál kiemelten szükséges figyelembe venni, hogy a képességek hierarchikusan épülnek fel. Az írás, az olvasás és a beszédkészség alapvető fontosságú, gyengeségük gátolja a tanulást, ezért sokszor, különösen az idősebb tanulóknál a képzési (átképzési) programokba először az alapvető készségek elsajátítására irányuló felzárkóztatást kell beiktatni.

Közismert, hogy a tudáselemek – az ismeretek, jártasságok, készségek stb. – struktúrája és tartalma az adott szakterületre jellemző. A munkaerő-piac oldaláról nézve ebből az következik, hogy a szakképesítésre vagy a munkakörre megszabott követelmények teljesítésében meghatározó, hogy a munkavállaló a szükséges tudáselemek közül melyekkel és milyen szintűekkel rendelkezik.

A munkaerőpiaci-központú képzésben legfontosabb annak a kérdésnek az eldöntése, hogy az egyén elmélet- vagy gyakorlat-centrikus pályán lesz-e sikeres. Ebben – az érdeklődés figyelembevételén kívül – döntő szempont a felnőtt tanulási képességeinek irányultsága, hiszen az ember azt tanulja könnyebben, ami megfelel az adottságainak és képességeinek.

A megismerési képességek közül mind a gyakorlati, mind az elméleti típusú szakmákban fontos feladat a gondolkodási képesség fejlesztése. Ezt többek között úgy lehet jól segíteni, ha a tananyag logikus felépítésű, összefüggő, fokozatosan nehezedő, illetve a feladatok és a gyakorlatok egy része kifejezetten a gondolkodás fejlesztésére irányul.

Döntő követelmény tehát, hogy a tanuló felnőtt a képzési program tartalmát önállóan sajátítsa el. Ennek segítésére egyre több úgynevezett konzultációs központ kerül kialakításra. Ezek igénybevételének alapfeltétele az önálló tanulási képesség megléte (fejlesztése), hiszen a konzultációs központokban nyújtott személyes, illetve tárgyi-technikai segítség csak erre épülhet.

5. A tanulhatóság elve

A korszerű képzési programok tervezésekor, illetve a tananyagok kidolgozásakor a szakemberek tudatosan veszik figyelembe a jól tanulhatóság szempontjait. Ezek: a képzéstartalom egymásra építése, illetve a modularitás elvének érvényesítése; a képzés kompetencia- alapú és gyakorlatcentrikus tervezése; az egyéni tanu-

lási út lehetőségének biztosítása, erős és megújuló motiváció fenntartása mellett stb.

A hatékonyság egyik kritériuma az egymásra épülés. Ezt moduláris tartalomfelépítés biztosíthatja, amely több kritérium egyidejű érvényesítését jelenti, így például:

A tudástartalom olyan részekre bontását, amelyek már önmagukban is használhatók (alkalmazhatók).

A teljes tudásból (szakmai, nyelvi, vagy általános műveltségi) a modul tartalmára vetített bemeneti és kimeneti követelmények meghatározását, utóbbi alapján a modulzáró tudásszint-mérés (vizsgakövetelmények) kidolgozását;

A definiált tartalomhoz olyan képzés szervezését, amelynek önálló feltételrendszere van (személyi-, tárgyi-, anyagi feltételek, képzési tartalom dokumentációi).